

« ВЕРУ, БРАТЦЫ: ЛЮДЗЬМІ СТАНЕМ,
ХУТКА СКОНЧЫМ МЫ СВОЙ СОН:
НА СВЕТ БОЖЫ ШЫРЭЙ ГЛЯНЕМ,
ВЕК НАПІША НАМ ЗАКОН ... »

ЩЁТКА

БІЯГРАФІЯ

Цётка нарадзілася 5 ліпеня 1876 года ў Шчучынскім раёне Гродзенскай вобласці ў сям'і польскага шляхціца. У 1902-1904 гадах у Санкт-Пецярбургу вучылася на Курсах выхавальніц і кіраўніц фізічнай адукацыі, якія ня скончыла, але здала экстрэнам экзамен за поўны курс Аляксандраўскай жаночай гімназіі. Лічыцца, што ў Санкт-Пецярбургу яна ўдзельнічала ў дзейнасці студэнцкага «Кружка беларускага народнай асветы і культуры», з'яўляючыся аўтарам некалькіх тэкстаў.

У 1904 годзе Пашкевіч стала фельчарам у бальніцы ў горадзе Новая Вілейка пад Вільняй, займалася прапагандысцкай працай. Удзельнічала ў кіраўніцтве Беларускай сацыялістычнай грамады, трымаючы сувязь з літоўскімі і расійскімі сацыял-дэмакратамі. У 1905 годзе выехала з Расійскай імперыі пад пагрозай арышту.

Была замужам за Сцяпонасам Кайрысам – віцэ-прэм'ерам Літоўскай рэспублікі. Мела зносіны з класікамі польскай, літоўскай, украінскай літаратуры. Вучыла ў Кракаве і Львове філасофію, філалогію і гісторыю. У Львоўскім універсітэце ўстаноўлена мемарыяльная дошка ў яе гонар. Падарожнічала па Фінляндыі, Швецыі і Італіі. Пасля змены прозвішча вярнулася з эміграцыі, стала актрысай у тэатры Ігната Буйніцкага, займалася моладзевым часопісам «Лучынка». З пачаткам Першай сусветнай вайны працавала медсястрой у Віленскім ваенным шпіталі. У 1916 годзе адправілася на пахаванне бацькі, але заразілася тыфам і ў хуткім часе памерла.

ТВОРЧАСЦЬ

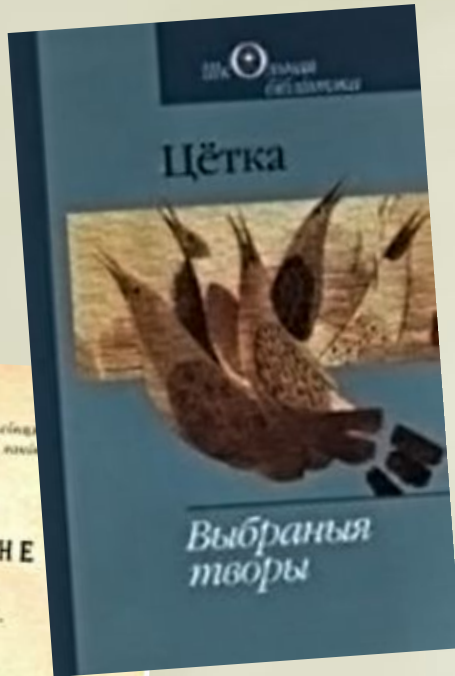

Цётка з'яўляецца аўтарам зборнікаў «Хрэст на свабоду» і «Скрыпка беларуская», кніжак для дзяцей «Пяршае чытанне для дзетак беларусаў», «Лемантар», «Гасцінец для малых дзяцей». Асноўныя матывы яе паэзіі — любоў да Радзімы, да прыроды, нецярпімасць да сацыяльнага прыгнёту. Адна з пачынальнікаў беларускай псіхалагічнай прозы. Творы паэткі перакладзеныя на рускую, украінскую, балгарскую, чэшскую і нямецкую мовы.

Паэтка лічыла унію рэлігіяй, якая можа аб'яднаць беларусаў. Захаплялася раманам «Уваскрослыя багі» Д. Меражкоўскага, сачыненнямі Г. Данілаўскага, прадстаўніка польскага дэкадансу, яе каханым паэтам быў А. Міцкевіч. Найбольшы ўплыў на яе творчасць аказаў Ф. Багушэвіч. Яна хавала рэвалюцыянераў ў псіхіятрычным шпіталі горада Новая Вілейка. Часта паўтарала ленінскія словы «Пралетарыят змагаецца, а буржуазія крадзеца да ўлады».

Самымі раннімі з вершаў Цёткі лічацца «Лета» і «Восень» (у зборніку «Скрыпка беларуская»). У іх перададзеныя асобныя моманты сялянскай працы, апісваюцца ігрышчы, кірмаш. Гэты зборнік увасабляе адраджэнскую плынь у творчасці Цёткі. Пасля быў надрукаваны яе другі паэтычны зборнік — «Хрэст на свабоду», які прадстаўляе рэвалюцыйна-змагарскі напрамак яе творчасці. Уключаныя ў яго вершы — сапраўдныя шэдэўры рэвалюцыйна-агітацыйнай паэзіі. Упершыню яны былі надрукаваны тысячамі экзэмпляраў і распаўсюджваліся сярод паднятых на рэвалюцыйнае змаганне ў 1906 годзе. Рэвалюцыйны

ТВОРЫ

Апавяданні:

Прысяга над крываваымі разорамі
(1906)

Разумныя, да не на дурня папалі (1908)

Асеннія лісты (1910-1912)

Вершы:

Мужыцкая доля (1903)

Нямаш, але будзе (1904)

Музыкант беларускі (1904)

Наш палетак (1906)

З Новым годам (1908)

Скора прыйдзе вясна... (1908)

Тры кветкі (1908)

Вясковым кабетам (1908)

Грайка (1909)

Гаданьне (1910)

Арлы-брацьці, дайце скрыдлы... (1914)

«Лучынка» (1914)

Сірацінка (1914)

Адкрый, пані, добра пані... (1915)

Зборнікі вершаў:

Скрыпка беларуская
(1906):

Скрыпка

Вам, суседзі

Лета

Мае думкі

Вера Беларус

Мужык не зьмяніўся

На магіле

На чужой старонцы

Восень

Суседзям у няволі

Артыст грайка

У дарогу

Хрэст на свабоду (1906):

Хрэст на свабоду

Небывалыя часы

Мора

Добрыя весьці

Бунтаўнік

Пад штандарам

Перад Новым годам

Бура ідзе

Ласы

АЛАІЗА ПАШКЕВІЧ «ЦЁТКА»

ПАМ'ЯЦЬ

У родным горадзе паэтэсы усталяваны яе помнік.

У 1976 годзе беларускія мастакі Рыгор Іваноў і Святлана Гарбунова зрабілі медалі і медальён у гонар Алаізы Пашкевіч.

У 1991 годзе быў зняты чатырохсерыйны мастацкі фільм «Крыж міласэрнасці», прысвечаны жыццёваму і творчаму шляху Алаізы Пашкевіч (Беларусьфільм).

Песня «Кася» поп-гурта "Сябры" напісаная на верш Цёткі «Лета».

Хто адрокся мовы бацькоў сваіх, хто ўдзеў чужою афратку — той адышоў ад народу далёка-далёка.
Ён чужы ў роднай вёсцы, у сваёй сям'і. І на яго браты глядзяць як на чужыніна.
Родная мова, быццам ізмента, звязвае людзей. Яна дае ім найлепшы спосаб разумець адзін аднаго,
адной думкай жыць, адной долі шукаць. (Цётка)

КАНЕЦ